



Raadsvoorstel

Datum 20 augustus 2024

Onderwerp Vluchtelingenopvang; vaststellen aantal plekken in de gemeente Zwolle voor de Spreidingswet

Versienummer 5

Portefeuillehouder Dorrit de Jong

Samenvatting

Voor de Spreidingswet en integrale afweging van de vluchtelingenopvang maakt de provincie voor 1 november 2024 een plan met de aantallen plekken voor asielzoekers, Oekraïne opvang en geplaatste statushouders. De plekken voor opvang moeten daarom voor 1 oktober 2024 worden bepaald en doorgegeven door de gemeente. In dit voorstel geven we aan welke plekken uiterlijk vanaf juli 2025 (deadline voor Spreidingswet) beschikbaar zijn. Daarnaast geven we aan welke plekken in onderzoek zijn om in de toekomst te realiseren.

Financiële gevolgen

Betreft doel 113 Gelijke kansen

Begroting wijzigen Nee

Budgetnummer

Bijlagen

1 Participatiejournaal

2 Reacties op Open Stad

3 Informatie Spreidingswet

Openbaarheid



Openbaar



Geheim

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:



Datum 20 augustus 2024

1. De volgende opvanglocaties en opvangplekken op te geven bij de Provinciale Regietafel voor de Spreidingswet voor dit jaar (beschikbaar in 2025):
 - a. Meeuwenlaan 300 plekken
 - b. AMV (Oosterenk) 46 plekken
2. De volgende plekken aan te merken als te ontwikkelen locaties voor de Spreidingswet in komende jaren:
 - a. Rijnlaan 25 50/80 plekken
 - b. Nijverheidstraat 11 300 plekken
 - c. Professor Feldmannweg 200 plekken
3. Kennis te nemen van het zoeken naar locaties in de gebiedsontwikkelingen, te beginnen in Oosterenk.
4. Kennis te nemen van het overzicht van opvangplekken en plaatsing statushouders.
5. Kennis te nemen van het participatiejournaal
6. Kennis te nemen van de reacties naar aanleiding van de Open Stad



Datum 20 augustus 2024

Inleiding

De gemeente Zwolle wil een inclusieve stad zijn, ook met het opvangen en huisvesten van vluchtelingen en statushouders. De opgave vluchtelingen blijft onverminderd groot. De gemeente Zwolle neemt haar verantwoordelijkheid voor deze opgave en heeft twee jaar geleden opdracht gegeven te verkennen welke structurele opvangmogelijkheden er in de stad te realiseren zijn. Daarmee wordt er meer stabiliteit in de opvang geboden. Tijdens dit proces is de Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (Spreidingswet) op 1 februari 2024 in werking getreden. Deze wet moet ervoor zorgen dat er in Nederland meer structurele opvangplekken komen en dat deze beter worden verdeeld over het land. Tot de komst van deze wet gebeurde dat op basis van vrijwilligheid, met een groot tekort aan opvangplekken als gevolg. In het hoofdlijnenakkoord van het kabinet is aangekondigd dat de Spreidingswet weer ingetrokken moet worden. Vooralsnog is deze wet nog wel van kracht. De opgave waarop wij ons richten blijft -met of zonder Spreidingswet- onverminderd groot.

Spreidingswet

Voor de Spreidingswet en het maken van een integrale afweging over de vluchtelingenopvang moet de provincie voor 1 november 2024 een plan indienen bij het ministerie van Justitie en Veiligheid. Gemeenten moeten daarom voor 1 oktober 2024 de beschikbare locaties doorgeven. De (indicatieve) taakstelling voor de gemeente Zwolle voor de Spreidingswet is 717 plekken voor asielopvang, waarvan 61 geschikt voor Alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV-ers). Deze plekken moeten medio 2025 beschikbaar zijn. In 2026 maakt het ministerie de taakstelling voor de volgende periode (te realiseren voor medio 2027) bekend.

De ambities voor Zwolle ten aanzien van het realiseren van opvangplekken zijn vastgelegd in de Lange termijn aanpak opgave vluchtelingen.

We hebben 346 plekken die beschikbaar zijn op medio 2025 (waarvan 46 voor AMV-ers). Daarnaast worden drie locaties verkend voor permanente opvang met totaal ongeveer 550 plekken. Deze kunnen nog niet in gebruik zijn op 1 juli 2025 (deadline voor de Spreidingswet). Deze worden verder onderzocht als permanente opvanglocatie voor de toekomst. Naast de locaties voor de Spreidingswet wordt in de integrale afweging ook de opvang van Oekraïense ontheemden en het aantal gehuisveste statushouders meegenomen zodat een totaalbeeld ontstaat van opgevangen en gehuisveste vluchtelingen.

Opvanglocaties voor de toekomst

De regionale opvang locatie (ROL) aan de Meeuwenlaan in Zwolle is tot februari 2027 beschikbaar. Zelfs als de drie locaties, die verkend worden, volledig in gebruik zijn genomen hebben we nog 300 plekken te vinden ter vervanging van de opvanglocatie aan de Meeuwenlaan om te voldoen aan de taakstelling van 717 plekken. Mogelijk wordt de taakstelling zelfs groter in 2027, deze wordt pas in 2026 bepaald. De ontwikkeling van de drie locaties is daarom van groot belang, daarnaast moet ook gezocht worden naar nieuwe locaties. We beginnen daarom met een verkenning binnen de gebiedsontwikkelingen om nieuwe locaties te vinden voor het realiseren van opvangplekken.

Kader

- Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (Spreidingswet, van kracht sinds februari 2024);
- Aanpak opgave vluchtelingen 2023-2027 (najaar 2023 vastgesteld);
- Raadsbrief: Verkenning permanente opvang vluchtelingen en statushouders (mei 2024).



Datum 20 augustus 2024

Beoogd effect

Met dit besluit willen we bijdragen aan het behalen van de taakstelling voor de Spreidingswet die in februari 2024 van kracht is geworden. Ook geven we invulling aan onze uitvoeringsagenda. Het kabinet heeft inmiddels aangekondigd om deze wet in te willen trekken. Zo lang deze wet van kracht is, blijven wij hier uitvoering aan geven. Met ons eigen beleid zoals vastgesteld in de Lange termijn aanpak opgave vluchtelingen dragen we bij aan de bestaande opgave die er is om vluchtelingen op te vangen.

Argumenten

1. *Met de gerealiseerde plekken voldoen we voor een deel aan de taakstelling van de Spreidingswet.*

Met de beschikbare 346 plekken, waarvan 46 voor AMV-ers geven wij gedeeltelijk invulling aan onze taakstelling voor de huisvesting van vluchtelingen in Zwolle. Samen met het COA zijn we actief op zoek naar meer tijdelijke en permanente locaties die geschikt zijn voor opvang van vluchtelingen.

2. *Om de komende jaren invulling te kunnen geven aan de taakstelling van de Spreidingswet en onze eigen doelstellingen uit de lange termijn aanpak is het noodzakelijk om zo snel mogelijk nieuwe plekken aan te bieden aan het COA.*

In 2023 is gestart met de verkenning naar kansrijke locaties voor een permanente regionale opvanglocatie (pROL). Hier zijn drie locaties uit naar voren gekomen waarvoor een nadere verkenning is uitgevoerd en waarvoor een participatietraject is gestart. Na de invoering van de Spreidingswet bleek dat onze zoektocht van 600 plekken uitgebreid moest worden naar 717 plekken. Na het collegebesluit in juni 2024 om een nadere verkenning uit te voeren voor de drie locaties is een participatietraject gestart. Omwonenden hebben via de participatietool Open Stad inbreng kunnen leveren (zie bijlage 1). Op dit moment zijn de drie locaties die verkend worden nog steeds de meest kansrijke plekken die verder onderzocht kunnen worden voor een opvanglocatie.

a. *Rijnlaan 25*

De locatie aan de Rijnlaan 25 wordt over enkele maanden in gebruik genomen als doorstroomlocatie. Hier worden statushouders, die gekoppeld zijn aan Zwolle, tijdelijk (maximaal een jaar) gehuisvest totdat een woning in Zwolle beschikbaar is. Deze gemeentelijke doorstroomlocatie blijft 2,5 tot 3 jaar in gebruik. Daarna kan deze eventueel worden overgedragen aan het COA voor permanente opvang. Op het moment dat deze locatie in gebruik wordt genomen voor opvang van vluchtelingen die onder de Regeling verstrekkingen asielzoekers (Rva) vallen, tellen de plekken mee voor de Spreidingswet.

b. *Nijverheidstraat 11*

Deze locatie is van het Cibap en komt mogelijk beschikbaar als het Cibap gaat verhuizen. Het is nog onduidelijk wanneer deze verhuizing kan plaatsvinden. Daarnaast is COA één van de mogelijke kopers van het pand, er zijn andere gegadigden. Samen met COA houden wij deze locatie in onderzoek als een mogelijke plek voor opvang voor ongeveer 300 mensen.

c. *Professor Feldmannweg*

Op de kavel aan de Professor Feldmannweg kan een locatie worden gebouwd van ongeveer 200 plekken. Samen met COA onderzoeken wij of dit op deze kavel te realiseren is. Hier blijven wij de komende tijd actief op inzetten.

Er wordt voorgesteld om deze plekken aan te merken als te ontwikkelen locaties voor de Spreidingswet. Zodra gebleken is dat deze locaties ontwikkeld kunnen worden, leggen we dit ter besluitvorming aan u voor.



Datum 20 augustus 2024

Daarnaast starten we met een nieuwe ronde van verkenningen. Extra acties die worden ingezet (of al ingezet zijn):

- Onderzoek van aangedragen locaties door onder andere meedenkgroep (groep van 5 inwoners die is voortgekomen uit de stadsdialogen van juni 2023);
- Onderzoek naar mogelijkheden op basis van de inventarisatie door de afdeling economie naar welke panden er vanuit economisch perspectief in aanmerking komen voor een andere stedelijke functie;
- Brede bijeenkomsten met ontwikkelaars, woningbouwcorporaties, vastgoedexperts en het Rijksvastgoedbedrijf, om tot nieuwe locatieopties of zoekproces te komen.

3.1 Binnen de gebiedsontwikkelingen zoeken we naar nieuwe locaties voor opvangplekken.

Of en wanneer de drie te verkennen locaties gerealiseerd kunnen worden blijkt uit de verdere verkenning en is dus nog onzeker. Deze locaties zijn allemaal al nodig om de huidige taakstelling van 717 te halen. In 2027 verwachten we niet dat de taakstelling lager is. In verband met het voornemen om de 300 plekken in de Meeuwenlaan in 2027 te sluiten om ruimte te maken voor woningbouw is zeker dat er nog meer locaties nodig zijn om de taakstelling te halen. Uitstel van de sluiting is niet wenselijk vanwege de woningbehoefte. Omdat niet zeker is of de drie locaties die nu verkend worden allemaal ontwikkeld kunnen worden als opvanglocatie is het noodzakelijk om meer locaties voor opvang te vinden.

Uit de locatieonderzoeken het afgelopen jaar is geen geschikte andere bestaande locatie gevonden. We zien daarom noodzaak om de permanente opvanglocaties (deels) te realiseren in de gebiedsontwikkelingen. Dit past ook binnen onze visie zoals vastgelegd in de Aanpak opgave vluchtelingen 2023-2027 waarin we hebben opgenomen locaties te onderzoeken en daarbij te kijken naar de draagkracht in de wijk. Er zijn verschillende gebieden binnen Zwolle die de komende jaren een (deels) andere invulling krijgen. De Oosterenk is op dit moment de meest kansrijke gebiedsontwikkeling.

3.2 Binnen de gebiedsontwikkeling geven we invulling aan de woningbehoefte

De opgave in de gebiedsontwikkelingen richt zich op het realiseren van meer woningen. Het is daarom logisch om ook de opvangplekken hierin mee te nemen. Het bouwen van woningen draagt bij aan de doorstroming. Dit is deels een oplossing voor de opvangcrisis, tegelijkertijd blijft er een grote en langdurige vraag naar opvangplekken. We hebben daarom besloten om in de gebiedsontwikkelingen te onderzoeken wat de (on)mogelijkheden voor permanente opvanglocaties zijn, te beginnen met de Oosterenk. (Collegebesluit juni 2024)

4 Het overzicht geeft een totaalbeeld van de opvang voor vluchtelingen in Zwolle op bestaande en nog te ontwikkelen locaties.

Type opvang en Locatie	Aantal plekken	In gebruik	Valt onder taakstelling voor:
Vluchtelingen			
Meeuwenlaan	300	Ja (tot feb '27)	Spreidingswet
Oosterenk	46	Ja	Spreidingswet (AMV)
Rijnlaan	50-80	Nee ('26/'27)	Bij realisatie Spreidingswet
Prof. Feldmannweg	Ca. 200	Nee ('26/'27)	Bij realisatie Spreidingswet
Nijverheidstraat 11	Ca. 300	Nee ('27/'28)	Bij realisatie Spreidingswet
Oekraïense ontheemden			



Datum 20 augustus 2024

Oosterenk	637	Ja	Oekraïense ontheemden (inspanningsverplichting geen taakstelling)
-----------	-----	----	--

Op de locatie Oosterenk geven nu ook nog invulling aan 45 plekken voor Crisis noodopvang (CNO) voor COA. Het is de bedoeling dat deze plekken afbouwen waardoor dit aantal niet meetelt voor de Spreidingswet.

De aantallen gehuisveste statushouders lopen per week op, waarmee we goed op weg zijn om de taakstelling voor 2024 te realiseren. Naast de reguliere huisvesting is er opvang van alleenstaande minderjarige vluchtelingen (AMV). Verder nemen we in november 2024 aan de Rijnlaan een doorstroomlocatie voor ca. 60 statushouders in gebruik genomen waar statushouders maximaal een jaar opgevangen worden totdat reguliere woonruimte beschikbaar is.

Alternatieve mogelijkheden

De afgelopen jaren hebben we actief locatieonderzoek gedaan naar plekken voor langdurige opvang. Daarnaast wordt continu gevraagd naar locaties voor tijdelijke opvang. Dit heeft opgeleverd dat we op drie locaties nader onderzoek kunnen doen en met het COA de haalbaarheid en planning verder kunnen uitwerken. Er zijn op dit moment geen betere alternatieven bekend. Het is een continu proces om te blijven zoeken naar locaties. In de gebiedsontwikkelingen zoeken we naar mogelijke andere opvanglocaties.

Maatschappelijk draagvlak & participatie

Rondom de zoektocht naar een permanente regionale opvanglocatie hebben we de stadsbrede meedenkgroep geconsulteerd over het vervolg voor de participatie. Deze groep van 5 mensen is voortgekomen uit de stadsdialogen die in juni 2023 plaatsvonden. Het vervolgtraject voor de participatie is vervolgens ingezet middels Open Stad: opvang.zwolle.nl. Ook op de website Tijdelijke en permanente opvang statushouders | Gemeente Zwolle houden we mensen op de hoogte over de zoektocht en het participatieproces. Van 20 juni 2024 tot en met 15 juli 2024 zijn bewoners in de wijken waar de potentiële locaties liggen gevraagd mee te denken via het digitale platform Open Stad. De vragen op het platform waren gelinkt aan een deel van de 7B's bereikbaarheid, beheerbaarheid, buurt, bespreekbaarheid. Uitgangspunt was, 'wat geeft u ons mee in onze zoektocht naar een permanente opvanglocatie en hoe kunnen we zorgen dat een dergelijke locatie goed in uw buurt landt, mocht het op deze plek komen?'. De informatie die we uit die wijken ophalen, dient dan als input voor de definitieve afweging.

Voor de mensen die niet digitaal konden invullen omdat ze dat lastig vonden, waren er in Holtenbroek, Aa-landen, Dieze en Zwolle-Zuid fysieke hulpsessies. In Holtenbroek maakten 5 personen gebruik hiervan, in de Aa-landen 1 en in Dieze niemand. In Zwolle-Zuid was de indruk ontstaan dat er een informatieavond was, hierdoor kwamen er zo'n 50 mensen naar de hulpsessie, waarvan zo'n 25 mensen alsnog een reactie daar hebben ingediend.

In totaal zijn er op het platform 268 reacties uit Zuid binnengekomen. Uit de Aa-landen 19 reacties en uit Dieze / Holtenbroek 39 reacties. Daarnaast zijn er ook een groot aantal reacties in de mailbox vluchtelingen binnengekomen. Deze zijn vooral afkomstig uit Zwolle-Zuid. Een samenvatting van de inbreng is te vinden in bijlage 2. De reacties worden meegenomen in de beoordeling van de haalbaarheid van de verschillende locaties. In de uitwerking gaan we de specifieke aandachtspunten adresseren.



Datum 20 augustus 2024

Met name in Zuid is op dit moment veel te doen over de mogelijke komst van de opvanglocatie. Een aantal inwoners heeft zich verenigd om samen op te trekken in het uiten van hun zorgen. Er circuleert deels onjuiste informatie die de zorgen van inwoners vergroot. Daarom zijn tussentijds alle ontvangers van de eerste brief, ook in de wijk Holtenbroek en AA-landen, waarin men gevraagd werd mee te denken, ook nog over de voortgang geïnformeerd in een tweede brief. In de tweede brief voor Zwolle Zuid is daarnaast aangegeven welke informatie niet klopt.

Communicatie

Spreidingswet

Na het genomen besluit geven we de locaties en aantallen door aan de regio en de provincie. De aantallen bespreken we eerst op de regionale regietafel en vervolgens worden deze opgenomen in de plannen van de Provinciale Regietafel Migratie & Integratie (PRT).

Programma Vluchtelingen

De communicatie over de locaties loopt via het programma Vluchtelingen:

“Het doel van de communicatie is om inwoners duidelijk te informeren over het vraagstuk en het proces zodat ze zich een compleet beeld kunnen vormen over het onderwerp. Daarbij dient de communicatie ook als doel om mensen die willen, in staat te stellen om mee te denken. Communicatie gaat over het algemeen over het proces, de mijlpalen en de planning. Daarnaast is communicatie bedoeld om sentimenten die leven en die we ophalen bij bijeenkomsten, te duiden.

Brede communicatie over de diverse opvanglocaties heeft de afgelopen periode vooral plaatsgevonden via bijeenkomsten, brieven en via de wijkkranten. Daarnaast is er een website www.zwolle.nl/vluchtelingen waarop alle informatie te vinden is. Ook is er een algemeen e-mailadres (vluchtelingen@zwolle.nl) en specifiek voor de Rijnlaan: rijnlaan@zwolle.nl voor vragen, suggesties e.d. Over de zoektocht naar de permanente opvanglocatie is naast de communicatie middels brieven, website, e-mail en de wijkkrant, ook gecommuniceerd via Open Stad. Een digitale participatietool.”

Financiën

Voor dit voorstel zijn momenteel geen aanvullende financiële middelen nodig. Mogelijk zijn er in de toekomst wel aanvullende financiële middelen nodig.

Risico's

Het ministerie van Justitie en Veiligheid maakt een verdeelbesluit waarin we meer plekken moeten realiseren medio 2025

We voldoen medio 2025 nog niet aan de indicatieve taakstelling voor de Spreidingswet, omdat we nog onvoldoende plekken in onze gemeente hebben. In het Hoofdlijnenakkoord is aangekondigd dat de Spreidingswet wordt ingetrokken. Hierdoor is nu onduidelijk hoe de tekorten in de opvang in de toekomst moeten worden aangepakt. Sommige gemeenten hebben al aangekondigd om opvangplekken niet te realiseren of besluitvorming uit te stellen.

De verwachting is dat de plannen die de Provinciale Regietafels aanleveren onvoldoende plekken bevatten voor provinciale taakstellingen en de landelijke opgave. De staatssecretaris heeft de bevoegdheid om een verdeelbesluit te nemen waarin gemeenten verplicht worden om binnen 6 maanden opvangplekken te realiseren. Het is de vraag of daar gebruik van gemaakt gaat worden. De mogelijkheid dat de staatssecretaris hiervan gebruik gaat maken, blijft aanwezig.

Onvoldoende draagvlak voor opvanglocaties



Datum 20 augustus 2024

Als de gemeente Zwolle verplicht wordt om op basis van het verdeelbesluit op korte termijn extra opvangplekken te realiseren, is het heel moeilijk om in de korte tijd van 6 maanden een locatie te vinden waar het mogelijk is. Daarbij is het in die korte periode ook lastig om te werken aan het draagvlak in de wijk.

Voldoende draagvlak in de wijk is ook een risico bij de huidige locaties die we onderzoeken en voor nieuw te onderzoeken locaties. Zeker in relatie tot de huisvestingsbehoefte van andere doelgroepen in onze gemeente.

De drie opvanglocaties die we onderzoeken, zijn niet geschikt voor opvang

Voor alle plekken geldt dat nog niet zeker is of deze geschikt zijn om de opvang te realiseren. Het nader onderzoek moet uitwijzen of en wanneer we deze kunnen realiseren. Voor elke locatie geldt dat er nog aspecten zijn die we nader moeten uitwerken en onderzoeken, voordat we met zekerheid kunnen zeggen dat deze geschikt zijn. Daarbij zijn we ook afhankelijk van het COA die uiteindelijk de locaties in gebruik moet nemen.

Vervolg

De aantallen opvangplekken die in dit voorstel genoemd worden, worden eind september 2024 besproken bij de regionale regietafel waarin de regionale plannen worden opgesteld. Vervolgens worden de regionale plannen verwerkt in de plannen van de provinciale regietafel (PRT) voor de Uitvoeringsagenda flexibilisering asielketen 2024 en het verslag voor de Spreidingswet. Deze aantallen worden voor 1 november 2024 door de Commissaris van de Koning aangeleverd bij het ministerie waarna voor 1 januari 2025 een verdeelbesluit wordt genomen.

Binnen het programma Vluchtelingen wordt het onderzoek naar het realiseren van permanente opvang aan de Rijnlaan, Professor Feldmannweg en Nijverheidstraat voortgezet.

In de gebiedsontwikkelingen zoeken we naar mogelijke andere locaties voor permanente opvang.

Openbaarheid

Openbaar

Burgemeester en wethouders van Zwolle,

burgemeester, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer